

पात्रे समितादि पु० सेवे चतुर्कृपासादिनिमित्तो यन्मये
स च गणः पा० स० उक्तो यथा

“पात्रे समिताः पात्रे वक्रताः उदुम्बरमयकः उदुम्बर-
कनिः कूपेकच्छपः खवटे कच्छपः कूपमण्डूकः कुम्भमण्डूकः
उदपानमण्डूकः नगरकाकः नगरवायसः मातरिपुरुषः
पिण्डीगूरः पितरिगूरः गेहेगूरः गेहेनदीं गेहेच्छेड़ी
गेहेविजिती गेहेव्याडः गेहेमेही गेहेदाही गेहेदम्नः
गेहेष्टः गर्भेतृम्नः कास्मिकवकः गोष्ठेगूरः गोष्ठेपि-
जिती गोष्ठेच्छेड़ी गोष्ठेष्टः गोष्ठेपिण्डितः गोष्ठेगन्धः
कर्णेटरिटिरा कर्णे चुरुचुरा” ।

पात्रोपकरण न० इत० । पात्राणां सप्तभूषणैः “रीतिवर्गा-
दिवज्जातं पात्रोपकरणौघादिकम् । दद्यादायसवर्जन्तु
भूषणं न कदाचन । चण्डाचारकुम्भादि पात्रोपकर-
णादिकम् । तद्भूषणान्तरे दद्यादास्मात्तदुपभूषणम्”
काविकापु० ८६५० ।

पात्र न० पतति पत-किप् पतं पतन्तं लायते त्रै-क स्त्राघं
प्रज्ञाद्यण् । पापित्वातरि “सर्वेषामेव पात्राणां परं
पात्रं सहेनरः । पतन्तं लायते यस्मादतीव नरकार्य-
कृत्” नन्दिपु० । सहेनर इति प्रदर्शकं हेतोरविशेषात्
“पात्राख्याध्यात्मिका सख्या विशुद्धाश्चान्निहोतिषः ।
देववाच तथा सख्या गोदानं क्षीतदुक्तमस्” प्रा० त० ।

पात्र न० धीयतेऽद्ः पा-कर्मणि च । १ जले पाति रक्षति च ।
२ खनौ श्लथ्ये च मेदि० ।

पाथस् न० पाति रक्षति, धीयते वा पा-पाने रक्षणे वा
असुनुं युक् च । १ जले रक्ष्ये च उज्ज्वलद० अक्षभो-
जने हि देहरेखा श्लकाग्रे च मेदि० । स्त्रियां ङीप् ।

पाथिक पुंस्त्री० पथिकस्यापत्यं शिवा० कश्च । पथिकापत्ये
पाथिक न० पथिकस्य भावः पुरोहि० युक् । पथिकस्य
पाथिस् पु० पा-पाने रक्षिन् युक् च । १ वृद्धे रनेते च
उज्ज्वलद० ।

पाथिय त्रि० पथि तद्व्यवहारे साधु ङञ् । १ मार्गेषु आहारोप-
योगिद्रव्ये २ कन्याराशौ दीपिका कौर्षण्डे २२७८५०
दृश्यम् । ३ देशभेदे । ततो भवेऽर्थे धूमा० पुञ् । पाथेयक
गतं भवे त्रि० । राजनि० २५५० च पाथोजातादयोऽप्यत्र ।

पाथोज न० पाथसि जायते जन-ङ ७त० । १ जलजे कर्मणे
पाथोद् पु० पाथो दद्याति दा-क । १ मेघे त्रिका० मेघनामना-
मके २ सुप्तके अमरः ।

पाथोधर पु० पाथो धारयति धारि-कश्चुलः । जलधरे

१ मेघे इडा० २ सुप्तके च । [जलधौ वृद्धे त्रिका० ।

पाथोधि पु० पाथो धीयतेऽत्र धा-आधारे कि उप० स० ।

पाथोनिधि पु० पाथो निधीयतेऽत्र नि+धा-कि उप० स० ।

जलनिधौ वृद्धे यन्त्ररत्ना० । भवे यजु० १११११ ।

पाथ्य त्रि० पाथसि भवः वेदे छान् । पाथसि हृदयाकाशे
पाद् पु० पद+णिच् क्तिप् । चरणे पादे जटा०

पाद् पु० पद्यते गम्यतेऽनेन करणे कर्मणि वा चञ् । १ चरणे
अमरः २ श्लोकमन्त्रबोचतृथांशे “सोऽपि क्षीमे चेत् पाद-
पूरणम्” पा० “पादचक्षीमे सत्येव पूर्येत” सि० कौ० ।
“पादेन नाक्रमेत् पादसंस्पर्शं नैव लङ्घयेत् । न सं-
ताम्बां पाथिभ्यां कञ्चूयेदात्मनः शिरः” इति कर्मबो-
धनम् । पादचालनादिनिषेधो यथा “न पादचालनं
कुर्यात् पादेन वा कदाचन । नाम्नौ प्रक्ष्मापयेत् पादौ न
कांक्षे भावयेद्बुधः । नातिप्रसारयेद्देवत्राक्षाना-
मथापि वा । वाय्वग्निवृषविषाणां सूर्यं वा शशिनं
प्रति” कौर्मे उपरिभागे १५५० । सुषंख्यापूर्वकस्य क-
न्यक्षोपः वक्र० समा० दिपाद् सुपाद् । उपमानात् वा
व्याघ्रपाद्(दः) । पाञ्चज्यैकोपपत्तौ अन्तर्गुणोपविधा-
नम् दिपाद्ः सुपाद्ः इति प्रयोगवारणार्थम् । पादस्य
दम्ब्रिभेदः दम्ब्रियञ्दे ६५५ पृ० दृश्यः । १ दम्ब्रिभेदे
पादस्यः । ३ चतुर्थभागे ५ प्रत्यन्तपर्वते महाद्विचि-
हृत्पुद्गपर्वते ह्किरणे च मेदि० ७ यन्मर्गमनात्रे दध्यव-
यवनात् । भावे चञ् । ८ गमने तत्र कुशलः आकषी०
कन् । पादक गमनकुशले त्रि० पादेन चरति परा० ङन्
पदादेशश्च पदिक पादचारिणि त्रि० स्त्रियां ङीप् ।
आस्य भवे यसादौ च परे वा पदादेशः । पादान् पदः
इत्यादि । इषा० आद्युदात्ततात्त्व । १० कश्चिभेदे

पादकटक पु० पादस्य कटक इव । नूपुरे अमरः ।

पादकच्छ पु० व्रतभेदे तल्लक्षणात्तन्तं यथा “एकभुक्तेन न-
क्षेत्रे तथैवावाचितेन च । उपवासिन चैकेन पादकच्छः
प्रकीर्तितः” याज्ञ० “एतच्चतुरहसाध्यम्” प्रा० वि० ।

पादगण्डीर पु० पादस्य गण्डेः (गुँडि) दन्तस्यासूत्राणां
आवधिभागस्य रैः शोभायत्य वा० र । जीवदे (गोद)
रोगभेदे त्रिका० ।

पादगृह्य पु० गृह्यः पादः सङ्गूर० पूर्वनि० । गृह्ये पादे
पादयन्त्रि पु० पादस्य यन्त्रिणि । १ युक्ते २ पादचक्षौ च ।

पादग्रहण न० पादौ गृह्यते यत्र ग्रह-आधारं ण्युट् ।
१ चरणग्रहणपूर्वकप्रमाणे । “विप्रोक्त पादग्रहणमन्त्रं